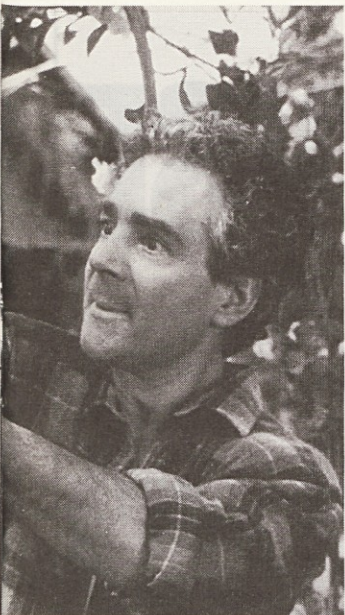

šest možnih zaključkov vsakega filma posebej, vsega skupaj torej dvanajst. Vsaka urejenost je torej izključena in Resnais se lahko do onemoglosti poigrava z gledalčevo percepcijo. Filma namreč kljub dolžini (vsak po 140 minut) vseskozi ohranjata suspenz prav zaradi neprestanih preskokov, ki jim mirno lahko rečemo kar *flash-back*. Resnaisovo pravilo se nedvomno glasi nekako takole: če gledalca ne moreš obdržati na stolu z zgodbo samo, ga prepričaj s formo, z montažo. In v času, ko naj bi bile »vse velike zgodbe že povedane«, so male epizode, združene v kompaktno celoto gotovo najboljša rešitev. Nekaj podobnega (ne tako ortodoksno, saj se nam v osnovi pred očmi odvija le ena zgodba) je v filmu **Bilo je nekoč v Ameriki** (1983) počel že Leone, ki se je zavedel, da skoraj štiriurni film po kronološki poti ne bo zdržal tempa. Resnais je naredil nekaj posebnega, saj nas je prepričal kar dvakrat: prvič s samo formo, ki se je izkazala za učinkovito, in drugič s tem, da nam je isto stvar prodal dvakrat, z dvema filmoma.

Smoking / No smoking temelji na šestih od osmih med seboj povezanih iger angleškega dramatika Alana Ayckbourna. Resnais je v filmu ohranil angleško podeželsko okolje, obenem pa je prizore želel obdržati v mejah odrske postavitve. Kljub vsemu pa ne gre za filmano gledališče, kar kažejo že montažni preskoki. Resnais se je v vsakem od drobcov zgodbe omejil zgolj na ozek prostor dogajanja. Hotelska terasa, baldahin, vrtna uta ali cerkvena kapelica so nekatere lokacije dogajanja in kamera je strogo navzočna samo tam, čeprav se pravo, najbolj atraktivno dogajanje največkrat odvija zunaj našega vidnega polja, o njem pa nas obveščajo »glasniki«, ki vstopajo v kader. Na tem mestu je treba omeniti, da sta prav vse vloge (pet ženskih in štiri

moške) odigrala dva protagonista — Sabine Azema in Pierre Arditi. V filmu ni niti enega statista, ki bi poživil dogajanje, vse huronske preobrate izvedeta dva igralca.

Smoking je bolj odprta polovica, mnogo bolj satirična in hkrati bolj optimistična in Resnais je večino prizorov postavil v »eksterierje« (ves film je namreč posnet v studiu, tudi »zunanjí kadri«, s kulisami v ozadju), medtem, ko je **No smoking** veliko bolj groteskno zastavljena polovica, nekatere lokacije so prav fantastično grozljive, kot prizor pred hribovsko kočo, ki jo vse bolj obdaja gosta megla, junaka pa se v njej počasi izgubljata. Celó najbolj odprt prizor v filmu — hotelska terasa z »morjem« v ozadju — deluje zelo klavstrofobično, saj je temno oblačno nebo v ozadju namenoma narisano tako površno, da takoj opazite kuliso. Prizor neizogibno priklíče v spomin **Kabinet dr. Caligarija** Roberta Wieneja in takratni ekspresionizem...

KAJ ŽRE GILBERTA GRAPEA? WHAT'S EATING GILBERT GRAPE?

Lasse Hallstrom

Johnny Depp je Gilbert, ki z družino živi na podeželju nekje v Iowi. »Živeti tukaj«, pravi Gilbert, »je kot plesati brez glasbene spremljave.« In res mu nihče ne bi zavidal življenja, saj ne živi le bogu za hrbtom, temveč je dobesedno obkrožen z degeneranci. Njegov mlajši brat Arnie je mentalno zaostal, sestra, Amy in Ellen sta sicer normalni, a s svojimi bebastimi nasmeški in

otročjimi idejami delujeta še bolj brezupno kot brat. Mati je 200-kilski monsturn, ki vseskozi grozi, da bo s tankovsko hojo dobesedno porušila leseno konstrukcijo podeželske hiše, oče se je pa tako ali tako že pred leti nekje izgubil. Toda to še ni vse. Čeprav ima mestece Endora le 1091 prebivalcev, je tu še dovolj znancev, ki grenijo Gilbertov vsakdan. Šved Lasse Hallstrom (**ABBA-the movie, My life as a dog**) je z **Gilbertom Grapeom** posnel svoj drugi ameriški film (po **Once Around**) in najbolj fascinira prav njegov ameriški *touch*, saj se nam vseskozi zdi, kot da gledamo kakšnega Forda — v barvah, seveda! Njegovo podeželje je tako preprosto veristično, hkrati pa se izogiba ustaljenim klišejem, kot so romantični sončni zahodi in podobna navlaka. Če pa se že najde kak kliše, ga Hallstrom uporabi v prid podžiganja bizarnih štosov. **Gilbert Grape** je le-teh prepoln in vsak emocionalni ali romantični izpad je nameren (denimo, ko mati umre, bi jo morali zaradi fizičnih razsežnosti na pokopališče prepeljati gasilci, Gilbert pa jo raje sežge s hišo vred, ki je tako ali tako razmajana do temeljev). Že uvodni prizor, ki se na koncu filma ponovi, je nekako beckettovsko prepričljiv: Gilbert sedi pod drevesom ob popolnoma ravni cesti in čaka na Becky (Juliette Lewis), ki naj bi ga popeljala v sončni zahod in lepši jutri, Arnie pa mu vseskozi teži z neumestnimi vprašanji. **Gilbert Grape** je Beckettov Godot: parodija človekovega iskanja smisla in rešitve, ki obenem osmeši celotno krščansko mesijansko tradicijo.

SIMON POPEK

